

Olsztyn, dnia 15 maja 2014 r.

PS-IV.431.5.1.2014.BJ

**Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci
"Tęczowy Dom"
w Elku**

WYSTAPIENIE POKONTROLNE

Działając w oparciu o art. 22 pkt 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 182 ze zm.) zespół kontrolny Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, przeprowadził w okresie 26.03 – 04.04. 2014 r. kontrolę kompleksową Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci "Tęczowy Dom" w Elku. Przedmiotem kontroli była ocena przestrzegania praw mieszkańców, jakości świadczonych usług, spełniania standardów określonych przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej oraz ocena zgodności zatrudnienia kadry z wymogami kwalifikacyjnymi. Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2013 r. do dnia kontroli. Szczegółowe ustalenia z kontroli zostały przedstawione w protokole, podpisanym przez Dyrektora kontrolowanej jednostki w dniu 18 kwietnia 2014 r. Do protokołu nie wniesiono zastrzeżeń.

Kontrolę standardów badano w oparciu o rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz.U. z 2012 r., poz.964), zwane dalej rozporządzeniem.

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci „Tęczowy Dom” w Elku jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej o zasięgu ponadlokalnym, prowadzoną przez Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Misjonarek z siedzibą w Otwocku, przeznaczoną dla 110 osób – dzieci i młodzieży (chłopców) z niepełnosprawnością intelektualną i sprzężonymi niepełnosprawnościami. DPS prowadzony jest w oparciu o umowę zlecającą realizację zadania z zakresu pomocy społecznej, zawartą pomiędzy Zgromadzeniem Sióstr Benedyktynek Misjonarek a Powiatem Elckim. Podmiot prowadzący placówkę uzyskał w dniu 30 czerwca 2008 r. zezwolenie Wojewody Warmińsko – Mazurskiego na prowadzenie Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci „Tęczowy Dom” w Elku, na czas nieokreślony.

Funkcjonowanie jednostki regulują statut oraz regulamin, zatwierdzone przez podmiot prowadzący. Zespół kontrolny nie miał uwag odnośnie w/w dokumentów organizacyjnych. Zgodnie z § 6 pkt 5 statutu Dom prowadzi odpłatne usługi dla osób w nim nie zamieszkujących w zakresie żywienia oraz usługi transportowe i specjalistyczne.

DPS dla Dzieci „Tęczowy Dom” umiejscowiony jest w wieloskrzydłowym, czterokondygnacyjnym budynku będącym własnością Zgromadzenia Sióstr Benedyktynek Misjonarek. Budynek DPS i jego otoczenie nie mają barier architektonicznych. Dom wyposażony jest w dwa dźwigi osobowe, system monitoringu, zainstalowany w pokojach mieszkalnych oraz system alarmu przeciwpożarowego. Dom spełnia standardy w zakresie warunków bytowych, w tym sanitarnych, określone w § 6 ust.1 pkt 1, 2, 3, 4 rozporządzenia. W trakcie oględzin pomieszczenia mieszkalne i ogólnodostępne były czyste, estetyczne i wolne od nieprzyjemnych zapachów. Kontrolujący nie wnieśli uwag w zakresie wyżywienia i organizacji posiłków. Mieszkańcy dysponowali również odpowiednią ilością odzieży całodziennej i zewnętrznej, bielizny dziennej i nocnej, obuwia oraz środków czystości i higienicznych. Dom zapewnia też dzieciom zabawki odpowiednie do ich wieku i sprawności. Jak ustalił zespół kontrolny mieszkańcy nie ponoszą odpłatności za zakup leków i materiałów opatrunkowych, całość wydatków z tym związanych ponosi DPS.

Kwalifikacje zawodowe Dyrektora kontrolowanej jednostki oraz jego zastępcy są zgodne z wymogami określonymi w art.122 ust. 1 w/w ustawy o pomocy społecznej. Natomiast jeden z pracowników socjalnych nie posiada wymaganych kwalifikacji określonych w art. 116 ust. 1 oraz w art. 156 wymienionej na wstępie ustawy. Osoba ta ukończyła 21 czerwca 2012 r. studia licencyjne na kierunku pedagogika o specjalności pedagogika szkolna z animacją kulturową. Drugi z pracowników socjalnych spełnia wymogi kwalifikacyjne, zgodnie z art. 116 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej. W jednostce zatrudniono osobę na stanowisku trenera pracy, nie ustalając dla niej zakresu obowiązków. Osoba zatrudniona na tym stanowisku ukończyła Zawodową Szkołę Ogólnobudowlaną. Zespół kontrolny nie mógł dokonać oceny kwalifikacji, gdyż takie stanowisko nie zostało ujęte w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie wynagrodzenia pracowników samorządowych (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 1050). Pozostali pracownicy tj. opiekunowie, terapeuci i instruktorzy terapii posiadali kwalifikacyjne niezbędne do wykonywania pracy na zajmowanych stanowiskach, określone w powołanym wyżej rozporządzeniu.

Pracownicy zespołu terapeutyczno – opiekuńczego uczestniczyli w szkoleniach organizowanych przez Dyrektora na temat praw mieszkańców, kierunków prowadzonej terapii oraz metod pracy z mieszkańcami. Wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno – opiekuńczego DPS „Tęczowy Dom” był zgodny z zapisami § 6 ust. 2 pkt. 3e rozporządzenia i wynosił 0,70 (83 członków zespołu zatrudnionych w ramach 78,53 etatu na 110 dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie).

Wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych według danych na dzień kontroli był niezgodny z § 6 ust. 2 pkt. 1 rozporządzenia, który obliguje do zatrudnienia w domu pomocy społecznej w pełnym wymiarze czasu pracy, nie mniej niż dwóch pracowników socjalnych na 100 mieszkańców. Odstępstwo od wymogów jest niewielkie, tak więc odstępuje się od wydania zalecenia pokontrolnego. W dacie kontroli w DPS zatrudnionych było dwóch pracowników socjalnych w wymiarze dwóch etatów, natomiast liczba przebywających mieszkańców wynosiła 110.

Zespół kontrolny stwierdził wysoką jakość świadczonych usług opiekuńczych. Również różnorodne formy rehabilitacji zasługują na wyróżnienie, tj. terapia zajęciowa, logopedyczna, hipoterapia, masaże, zajęcia na basenie. DPS zapewnia mieszkańcom stały kontakt z psychologiem oraz psychiatrą.

Zespół kontrolny nie miał zastrzeżeń do opracowanych indywidualnych planów wsparcia mieszkańców, w których założono konkretne cele i określono metody pracy. Co roku zespół dokonuje oceny realizacji planu i modyfikuje go. Kontrolujący ustalili jednakże, iż nie zawsze pracownik pierwszego kontaktu uczestniczył w spotkaniach zespołu, podczas których omawiano indywidualne plany wsparcia ich podopiecznych.

Zgodnie z § 5 ust. 2 rozporządzenia Dom zapewnia mieszkańcom pobieranie nauki oraz uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno – wychowawczych w szkołach prowadzonych przez Zgromadzenie. DPS realizuje projekt „Tęczowa Farma” ukierunkowany na aktywizację zawodową mieszkańców oraz uczenie i wychowanie poprzez doświadczenia życiowe.

DPS podejmuje działania zmierzające do usamodzielnienia mieszkańców domu; pomaga w częściowym usamodzielnieniu się polegającym na podjęciu zatrudnienia i zamieszkaniu w samodzielnym domku lub w mieszkaniu dla starszych wychowanków. W dacie kontroli w jednostce zatrudnionych było 13 pełnoletnich mieszkańców na podstawie umowy o pracę. Jest to zgodnie z art. 61 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej praca ze wskazań terapeutyczno-rehabilitacyjnych.

Zespół kontrolny ustalił, iż w DPS „Tęczowy Dom” w Elku zamieszkują osoby, które ukończyły 30 rok życia, na co zezwala § 5 ust. 3 rozporządzenia. Zgodnie z przedstawionymi opiniami psychologa cechuje je mała zdolność adaptacyjna do zmiany otoczenia oraz ponad pięć lat zamieszkują w Domu.

Dyrektor DPS wyjaśniła, iż w jednostce nie prowadzi się depozytów rzeczowych i pieniężnych, ponieważ nie zachodzi taka potrzeba. Ustalono, że nikt z mieszkańców nie zdeponował przedmiotów wartościowych, a środkami finansowymi 73 pełnoletnich mieszkańców posiadających własne dochody dysponują opiekunowie prawni i kuratorzy, którzy szczegółowo rozliczają się przed sądem opiekuńczym. 63 pełnoletnich mieszkańców jest ubezwłasnowolnionych całkowicie, 5 ma ustanowionego kuratora ds. finansowych, w 4 przypadkach DPS wystąpił z wnioskiem o ubezwłasnowolnienie, w jednym przypadku złożono wniosek do sądu opiekuńczego o ustanowienie kuratora (sprawy w toku).

Na podstawie przeprowadzonych czynności kontrolnych ustalono, że DPS w okresie objętym kontrolą, częściowo wypełniał obowiązek wynikający z art. 63 ust.1 ustawy o pomocy społecznej. Nie pobierał opłat za okres nieobecności mieszkańca Domu, nie przekraczający 21 dni kalendarzowych, w przypadku, gdy mieszkaniec przebywał u rodziny czy znajomych. Pobierano natomiast opłaty za okres nieobecności mieszkańca, spowodowanej pobytem w szpitalu. W trakcie kontroli zweryfikowano wszystkie nieobecności mieszkańców i ustalono kwoty należne do zwrotu. Na tej podstawie w dniu 3 kwietnia 2014 r. DPS wypłacił 5 osobom nadpłacone kwoty i przedstawił kontrolującym stosowne dowody.

Ostatnia kontrola przestrzegania praw osób z zaburzeniami psychicznymi przebywającymi w Domu miała miejsce w dniach 2 i 23 listopada 2013 r. Przeprowadzona została przez sędziego Sądu Rejonowego w Elku, który nieprawidłowości w powyższym zakresie nie stwierdził.

W trakcie kontroli główni specjaliści przeprowadzili rozmowy z 10 mieszkańcami na temat ich praw i obowiązków, warunków zamieszkania, zaopatrzenia w rzeczy osobiste, żywienia oraz pracy personelu. Przeprowadzono także rozmowy z 7 pracownikami - opiekunami i pokojowymi oraz pracownikiem socjalnym i zastępcą dyrektora.

Należy podkreślić, iż tylko 11 mieszkańców potrafi za pomocą słów porozumiewać się z otoczeniem, w tym kilku mówi wyraźnie i płynnie. Pozostali mieszkańcy byli obserwowani w trakcie oględzin. Stwierdzono, że byli zadbani, starannie wypielęgnowani i odpowiednio ubrani. Opiekunowie rozpoznają sygnały i zachowania mieszkańców, odczytują potrzeby.

Mieszkańcy z którymi przeprowadzono rozmowy wyrażali swoje zadowolenie z warunków bytowych oraz żywienia i urozmaiconego sposobu spędzania czasu wolnego. Nikt nie skarżył się na niewłaściwe zachowanie ze strony personelu, nie zgłaszał stosowania kar, nie doświadczał przemocy ze strony pracowników. Zdarza się, iż dochodzi do ataków agresji pomiędzy mieszkańcami lub do przemocy skierowanej do opiekunów. Kontrolujący stwierdzili, iż pracownicy odpowiednio reagują w takich przypadkach, poświęcając więcej uwagi i czasu agresywnemu dziecku, przeprowadzając uspokajające rozmowy, przytulając bądź głaszcząc po rękach. Nieraz opiekunka jest zmuszona do odizolowania mieszkańca od innych osób, pozostając jednocześnie przy nim oraz przeprowadzenia rozmowy dyscyplinującej. Generalnie stosuje się zasadę nagradzania zachowań pozytywnych, a nie karania za zachowania niewłaściwe. W wyjątkowych przypadkach opiekunowie wdrażają procedurę zastosowania przymusu bezpośredniego i wzywają pielęgniarkę.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, działając w oparciu o art.128 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z dnia 7 lutego 2013 r. poz. 182 ze zm.) wnoszę o podjęcie przez Dyrektora kontrolowanej jednostki, jako osoby odpowiedzialnej za stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości, stosownych działań mających na celu wyeliminowanie nieprawidłowości oraz realizację następujących zaleceń:

1. Zatrudnić osobę pracującą jako trener pracy na stanowisku zgodnym z posiadanymi kwalifikacjami, zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 1050). Termin realizacji – 30 dni od daty otrzymania zaleceń.
2. Zatrudnić na stanowisku pracownika socjalnego osobę spełniającą wymogi kwalifikacyjne określone w art. 116 ust. 1 lub w art. 156 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Termin realizacji – 30 dni od daty otrzymania zaleceń.
3. Realizować obowiązek wynikający z art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, tj. nie pobierać opłat za pobyt w dps za okres nieobecności w Domu nieprzekraczający 21 dni w roku kalendarzowym, również w przypadku przebywania mieszkańca w szpitalu. Termin realizacji: na bieżąco.
4. Przestrzegać obowiązku uczestniczenia pracowników pierwszego kontaktu w posiedzeniach zespołu terapeutyczno-opiekuńczego, podczas których omawiane są indywidualne plany wsparcia ich podopiecznych. Termin realizacji: na bieżąco

Jednocześnie informuję, że zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 182 ze zm.) kontrolowanej jednostce przysługuje prawo, w terminie 7 dni od daty otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłoszenia do nich zastrzeżeń.

W przypadku niewniesienia zastrzeżeń informację o sposobie i terminie realizacji zaleceń, uwag i wniosków należy przekazać do Wojewody Warmińsko-Mazurskiego w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia.

Z up. WOJEWODY WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Wanda Sylwia Kicińska
Zastępca Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej
Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego
w Olsztynie